

Mål och fördelning av demersala fiskemöjligheter

Fiskekommunerna organiserar nio kommuner i Bohuslän, vilka tillsammans med Västra Götalandsregionen samverkar med berörda intressenter för att skapa en bärkraftig utveckling av fiske- och vattenbruksrelaterade verksamheter utmed hela Bohuskusten. Kommunerna yttrar sig här som ett gemensamt nätverk utifrån den kompetens som byggts upp sedan mitten av 1990-talet, då nätverket startade sitt samarbete.

Inledning

Havs och Vattenmyndigheten har tagit fram ett dialogunderlag om framtidens fördelning av demersala fiskemöjligheter.

Underlagets syfte och bakgrund är att den 1 januari 2017 infördes ett nytt sätt att fördela fiskemöjligheter i svenskt demersalt fiske. Systemet baseras på individuella årliga fiskemöjligheter som med vissa begränsningar kan överlåtas mellan tillståndshavare under året. Det första året med det nya systemet utvärderades av Havs- och vattenmyndigheten (HaV) under våren 2018 (HaV, 2018).¹ Det är viktigt att det system som används för att fördela fiskemöjligheter, i rätt kombination med övriga förvaltningsverktyg, bidrar till ett hållbart fiske ur ett biologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv.

HaV utreder bland annat frågan om systemet med årliga demersala fiskemöjligheter bör ersättas av ett system med överlåtbara demersala fiskerättigheter.

Anledningar som ofta framförs till att införa ett system med fiskerättigheter i det demersala fisket är det skulle underlätta fiskeföretagens planeringsmöjligheter och därmed ekonomiska bärkraftighet. I det nuvarande årliga systemet finns ett antal inlåsnings effekter som skulle motverkas i ett system med fiskerättigheter, såsom t. ex. kvotbåtar, inaktiva tillståndshavare och en referensperiod som blir allt äldre och som riskerar att allt mindre spegla aktuellt fiske.

Andra ser risker med ett sådant system, framför allt i relation till fiskeriförvaltningens sociala och regionala mål (t.ex. mål om bevarande av småskaligt kustnära fiske och levande hamnar) samt förutsättningar för ett skonsamt och hållbart fiske. Det råder således delade meningar om ett system med fiskerättigheter bör införas inom demersalt fiske.

Fiskekommunernas önskan om generella effekter av en reviderat fördelningsmodell inom det demersala fisket

Effekterna av ett nytt fördelningssystem beror på hur det utformas och kombineras med andra åtgärder och förvaltningsverktyg. Det finns brister i det nuvarande årliga systemet med fiskemöjligheter som lyfts i HaVs analys och i dialoger med yrkesfiskare. Ett eventuellt mer långsiktigt system med fleråriga fiskerättigheter behöver dock en noggrann konsekvensanalys och samråd med alla berörda aktörer.

Fiskekommunerna anser att ett framtida förvaltningssystem, oavsett hur det ser ut, ska eftersträva följande effekter:

- Goda förutsättningar för kustnära småskaligt fiske
- Ökad lönsamhet inom fisket
- Stimulerad nyetablering/föryngring
- Få bort kvotbåtar

Fiskekommunernas synpunkter till de specifika frågor som HaV önskar få svar på

1. Fördelar och risker i analysen

Generellt är fördelar och risker väl beskrivet i underlaget och Fiskekommunerna har inga ytterligare tillägg.

2 och 3. Hur når man bäst målen i ett långsiktigt system med fiskerättigheter eller alternativt hur ett årligt system bör anpassas för att nå målen?

Fiskekommunerna väljer att i nuläget inte ta ställning för vilken typ av förvaltningssystem (fleråriga fiskerättigheter eller årliga fiskemöjligheter) som bör finnas i framtiden utan svarar på måluppuppfyllelsen gemensamt för dessa båda frågor uppdelat på de mål som HaV angivit i underlaget.

a) Landningsskyldighet

Fiskekommunerna anser att det är viktigt att systemet ger fiskaren möjlighet att täcka oförutsedda fångster och minska incitament för high-grading (Begränsad kvot stimulerar till att behålla de större och ekonomiskt värdefullare individerna). Fiskekommunerna anser också att det ska finnas goda incitament för att öka användningen av selektiva redskap.

I det nuvarande systemet har det ibland varit svårt för vissa fiskare att kunna byta till sig bifångstkvoter (trots att god tillgång till kvot funnits) på grund av problem att hitta och kunna hyra kvoter. Hur detta ska hanteras framöver behöver utredas. Ett system kan vara en centralt avsatt pott för vissa arter så att det inte blir utdelat till för små volymer.

b) Hållbart nyttjande av marina arter, näringsväv

Fiskekommunerna anser att det är viktigt med långsiktigt hållbart nyttjande av resurserna, och noterar också att det idag är lågt nyttjande av de tillåtna kvoterna för många arter.

c) Bentiska habitat (havsbottnen)

Livsmedelsproduktion liksom all mänsklig aktivitet har någon form av miljöavtryck. Fiskekommunerna anser att det är viktigt att bilden av bottenrålning nyanseras och vill understryka att ett livskraftigt demersalt fiske innebär att bottenrålning även fortsatt är tillåtet. Hela havet bottenrålades inte, och det finns mer och mindre lämpliga områden för denna aktivitet. Vi ser inte att detta påverkas av valet av förvaltningssystem. Det pågår redan

redskapsutveckling för minskad miljöpåverkan, bl a bränsleeffektivitet och bottenpåverkan, och detta är något som Fiskekommunerna ser positivt på.

d) Ekonomisk livskraftig näring

Vi anser att långsiktighet och ekonomisk bärkraft för företagen ger livskraftiga samhällen. Inom det nuvarande systemet finns det alltför många "kvotbåtar" som inte används i fisket, och detta är något vi vill komma ifrån. Ett system som möjliggör att inaktiva fartyg och företag med dålig lönsamhet kan avvecklas på ett mer ekonomiskt godtagbart sätt, samtidigt kan den ekonomiska bärigheten i kvarvarande företag öka.

e) Levande kustområden, småskaligt kustnära fiske

Fiskekommunerna anser att det är mycket viktigt med regional hänsyn vid ett eventuellt framtagande av ett mer långsiktigt demersalt system. Oavsett hur ett system är utformat (ettårigt eller flerårigt) måste det småskaliga kustfisket värnas, exempelvis genom avsättande av kust- och regionalkvoter.

Fisket med passiva redskap (undantaget havskräfta och visst garnfiske) ingår idag inte i det ettåriga demersala systemet. Detta fiske bör även i framtiden ligga på en kustkvot som inte begränsar fisket och inte ingår i ett eventuellt system med överförbara fiskemöjligheter.

f) Föryngring, nyetablering

Inom många delar av det demersala systemet är medelåldern på fiskarna hög. Det är viktigt att ekonomin för fiskeföretagen blir mer positiv för att locka yngre till yrket.

Fiskekommunerna anser att det är viktigt att utreda och ge förslag på hur föryngring och nyetablering kan gå till i ett eventuellt system med överförbara fiskemöjligheter.

Om ett mer långsiktigt system kan ge incitament för inaktiva fiskare att sluta så kan detta också ge möjlighet för nya fiskare att etablera sig. Båtar som år efter år inte fiskar sin kvot bör få den begränsad.

g) Kontrollerbarhet

Oavsett förvaltningssystem måste fiskerikontrollen bygga på tillit, enkelhet och kontrollerbarhet.

h) Flotta i balans med resursen

Se ovan punkt d, e och f

i) Enkelt, effektivt och transparent regelverk

Det är viktigt med långsiktighet, att inte regelverk och yttre förutsättningar för företagen ändras alltför ofta. Detta ger stabilitet och företag som vågar satsa och utvecklas.

Fiskekommunerna vill också trycka på vikten av öppenhet och nära dialog mellan näringen, myndigheter och forskare som kan ta om hand exempelvis en föränderlig miljö.

För Fiskekommunerna

Lars Tysklind
Ordförande